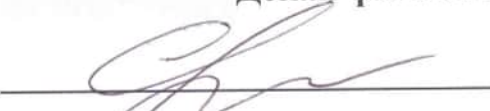

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

 доц. С. Пилипчук
“ 30 ” серпня 20 17 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
“ ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ШКІЛЬНА ГІГІЄНА ”
підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавра:
шифр та галузь знань – 01 Освіта,
код та найменування спеціальності – 014 Середня освіта,
спеціалізація – 014.01 Середня освіта (Українська мова та література)

2017 – 2018 навчальний рік

Розроблено та внесено кафедрою безпеки життєдіяльності.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Яремко З.М., завідувач кафедри, доктор хімічних наук, професор,
Наливайко Н.В., доцент, кандидат біологічних наук, доцент,
Кіт Л.Я., асистент, кандидат біологічних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності

“ 13 ” червня 20 17 року, протокол № 13/17 .

Завідувач кафедри безпеки життєдіяльності

З. М. Яремко

Робочу програму обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою

філологічного факультету “ 30 ” серпня 20 17 року,
протокол № 1 .

Декан філологічного факультету,

доцент

С. Пилипчук

1. Опис навчальної дисципліни “Охорона здоров’я дітей та шкільна гігієна”

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Нормативна	
Модулів – 1	Галузь знань: 01 Освіта	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	Шифр та галузь знань – 01 Освіта, код та найменування спеціальності – 014 Середня освіта, спеціалізація – 014.01 Середня освіта (Українська мова та література)	2	2
Курсова робота –		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин – 90		3	3
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4		<i>Лекції</i>	
		16 год	6 год
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16 год	4 год
		<i>Лабораторні</i>	
		–	–
		<i>Самостійна робота</i>	
		58 год	80 год
ІНДЗ: –			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – **33:67**;

для заочної форми навчання – **15:85**

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни “Охорона здоров’я дітей та шкільна гігієна” – формування здоров’язбережувальної компетентності майбутніх фахівців, направленої як на збереження й зміцнення особистого здоров’я, так і здоров’я школярів під час навчально-виховного процесу через усвідомлення необхідності найбільшої цінності здоров’я.

Завдання дисципліни полягає у формуванні здоров’язбережувальної компетентності через опанування знаннями про функціонування організму людини як цілісної системи, чинники захворюваності, основні патологічні процеси, та практичними прийомами і навиками оцінювання функціонального стану систем організму, а також допомоги в загрозованих для життя станах.

У результаті засвоєння студентами навчального матеріалу вони повинні **знати**:

- поняття про норму і патологію;
- основні чинники ризику захворювань;
- сучасні проблеми і основи імунології та епідеміології;
- основи домедичної допомоги;

вміти:

- оцінювати функціональний стан систем організму (дихальна, серцевосудинна);
- досліджувати і оцінювати поставу;
- оцінювати психічне здоров’я людини;
- оцінювати стан потерпілого та надавати домедичну допомогу у разі гострих порушень функціонування організму;
- оцінювати стан потерпілого та надавати домедичну допомогу у разі травм.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Валеологічні та соціальні аспекти здоров’я дітей та підлітків.

Тема 1. Валеологічні та соціальні аспекти здоров’я.

Лекція 1. Організм як біологічна саморегульовальна функціональна система.

Поняття про здоров’я. Валеологічні та соціальні складові здоров’я. Показники та критерії оцінки рівня суспільного здоров’я. Організм людини як єдине ціле. Анатомо-фізіологічна характеристика системи організму. Гомеостаз і регулювання функцій в організмі. Адаптаційні механізми та захисні реакції організму. Реактивність організму.

Самостійна робота. Культура здоров’я. Органи та системи органів. Анатомо-фізіологічна характеристика систем організму. Функції та склад крові.

Лекція 2. Фізіологічне поняття про норму і патологію. Основні захисно-компенсаторні та патологічні процеси.

Захисно-компенсаторні реакції (стрес, біль, запалення) гіпертонічний синдром. Граничні та патологічні стани. Поняття про етіологію та патогенез. Хвороба як зниження реактивності організму. Класифікація хвороб. Симптоми, синдроми, форми перебігу хвороб.

Самостійна робота. Валеологічні особливості збалансованого раціонального харчування. Гіподинамія та гіпердинамія, порушення раціонального співвідношення між режимами праці, навчання та відпочинку.

Лекція 3. Чинники ризику захворювань.

Медико-біологічні та психологічні причини шкідливих звичок. Поняття про біохімічну та психологічну залежність. Вплив наркоманії та токсикоманії на організм дорослих, дітей і майбутнього покоління. Шкідливий вплив алкоголю та нікотину на організм. Шкідливий вплив ігрової та інтернет-залежності на організм дітей та підлітків.

Самостійна робота. Значення формування здорового способу життя в профілактиці захворювань. Внутрішні та зовнішні чинники захворювань педагогів, професійні захворювання педагогів, профілактичні заходи та відновлювальні методики. Роль спадковості, конституції, віку та статі у виникненні захворювань.

Лекція 4. Елементи шкільної гігієни.

Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів. Санітарно-гігієнічні вимоги до влаштування земельної ділянки та основних приміщень. Організація освітлення і вимоги до зорової роботи учнів. Повітряно-тепловий режим. Вентиляція та опалення. Гігієна води та водопостачання. Гігієнічні вимоги до шкільного обладнання. Організація навчально-виховного процесу. Організація харчування та медичного обслуговування. Санітарно-гігієнічна освіта учнів, формування здорового способу життя.

Самостійна робота. Валеологізація навчального процесу. Гігієнічні вимоги до розкладу уроків. Значення фізкультурних хвилинок (ФХ) для зняття локального стомлення і ФХ загального впливу. Значення гімнастики для очей з метою профілактики порушень зору. Роль психогігієни.

Лекція 5. Медико-гігієнічне і статеве виховання дітей та підлітків.

Вплив навчального процесу на здоров'я учнів. Порушення опорно-рухового апарату, їхня профілактика. Порушення зору, слуху у дітей, профілактика. Поняття неврозу, його види. Уявлення про стрес, його стадії. Вагітність, умови нормального перебігу вагітності. Проблеми статевого виховання дітей та підлітків. Попередження вагітності і абортів у неповнолітніх.

Самостійна робота. Профілактика порушень обміну речовин у дітей: ожиріння, рахіт, дистрофія. Валеологічні особливості збалансованого раціонального харчування. Хромосомні та генні хвороби. Набуті та вроджені вади серця. Психоневрологічні захворювання та стресові стани у дітей.

Тема 2. Основи імунології та епідеміології

Лекція 6. Основи імунології та сучасні проблеми.

Імунітет – універсальний механізм адаптаційної реакції організму. Імунна система організму. Види та механізм імунітету. Первинні та вторинні імунодефіцити. СНІД – етіологія, патогенез, перебіг, профілактика.

Самостійна робота. СНІД як соціально небезпечне інфекційне захворювання.

Лекція 7. Основи епідеміології та сучасні проблеми.

Особливості перебігу інфекційних захворювань. Роль санітарної культури населення у попередженні інфекційних захворювань. Епідемічний процес. Класифікація інфекційних захворювань.

Самостійна робота. Венеричні захворювання як результат випадкових статевих стосунків.

Лекція 8. Кишкові та вірусні інфекції

Особливості вірусних інфекцій. Грип, причина, ознаки, невідкладна допомога, профілактика. Дитячі інфекції, причини, ознаки, невідкладна допомога, профілактика. Харчові токсикоінфекції. Дизентерія, причина, ознаки, перша допомога, профілактика.

Самостійна робота. Особливості перебігу вірусних та кишкових інфекцій. Туберкульоз та заходи профілактики.

Змістовний модуль 2. Медико-біологічні аспекти здоров'я дітей та підлітків

Тема 3. Медико-біологічні аспекти здоров'я дітей та підлітків

Практичне заняття 1. Оцінювання функціонального стану дихальної системи дітей та підлітків.

Вікові особливості органів дихання. Вимірювання та оцінювання життєвої ємності легень. Розрахунок та оцінювання життєвого індексу. Визначення часу максимальної затримки дихання, проведення проби Серкіна.

Самостійна робота. Газообмін у легенях. Регулювання дихання в дитячому віці. Гігієнічне значення повітряного середовища в приміщенні.

Практичне заняття 2. Оцінювання функціонального стану серцево-судинної системи дітей та підлітків

Вікові особливості крові та кровообігу, будови та роботи серця, реакції серцево-судинної системи на фізичне навантаження. Проведення динамічних функціональних проб з дозованим фізичним навантаженням (Проба Руф'є). Визначення адаптаційного потенціалу серцевосудинної системи.

Самостійна робота. Склад крові. Нейрогуморальні впливи на діяльність серця і судин.

Практичне заняття 3. Методика дослідження і оцінювання постави дітей та підлітків.

Вікові особливості опорно-рухового апарату. Вимірювання та оцінювання показників маси тіла, зросту та обводу грудної клітки. Оцінювання постави.

Самостійна робота. Особливості реакції організму дитини на фізичні навантаження у різні вікові періоди, точність виконання рухів. Профілактика порушень опорно-рухового апарату у дітей та підлітків.

Практичне заняття 4. Оцінювання психічного здоров'я дітей та підлітків.

Характеристика основних етапів розвитку нервової системи у дітей і підлітків. Поняття неврозу, його види. Методика дослідження психологічного феномену тривожності. Методика дослідження функціонального стану людини. Методика дослідження психоемоційного стресу.

Самостійна робота. Вища нервова діяльність, її становлення в процесі розвитку. Вплив навчального процесу на здоров'я учнів.

Тема 4. Медичні аспекти охорони здоров'я дітей і підлітків

Практичне заняття 5. Оцінювання стану школяра та надання домедичної допомоги у разі гострих порушень функціонування організму.

Основні принципи надання домедичної допомоги у разі загрозливих для життя станів: гіпоглікемічної коми, епілепсії, нападу бронхіальної астми, теплового та сонячного ударів.

Самостійна робота. Поняття про цукровий діабет та бронхіальну астму – причини, симптоми, принципи лікування. Поняття про етіологічне, патогенетичне, симптоматичне та комплексне лікування.

Практичне заняття 6. Оцінювання стану школяра та домедична допомога у разі екзогенних отруєнь.

Алгоритм оцінювання стану потерпілих у разі отруєнь. Основні принципи надання домедичної допомоги у разі отруєння.

Самостійна робота. Різновиди отруту і їхній вплив на організм людини. Екзогенні отруєння.

Практичне заняття 7. Оцінювання стану школяра та домедична допомога у разі фізичних та хімічних травм.

Основні принципи надання домедичної допомоги у разі опіків, відморожень та електротравм.

Самостійна робота. Поняття про опіки та опікову хворобу, відмороження та загальне замерзання. Класифікація електротравм.

Практичне заняття 8. Оцінювання стану школяра та домедична допомога у разі механічних травм.

Основні принципи надання домедичної допомоги у разі вивихів, переломів, кровотеч. Основні чинники розвитку травматичного шоку у дітей та особливості надання домедичної допомоги дітям у стані травматичного шоку.

Самостійна робота. Особливості перебігу травматичного шоку у дітей.

4. 4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Валеологічні та соціальні аспекти здоров'я дітей та підлітків				
Тема 1. Валеологічні та соціальні аспекти здоров'я.	40	10	-	30
Тема 2. Основи імунології та епідеміології	12	6	-	6
Разом за змістовим модулем 1	52	16	-	36
Змістовий модуль 2. Медико-біологічні аспекти здоров'я дітей та підлітків				
Тема 3. Оцінювання стану здоров'я дітей та підлітків	20	-	8	12
Тема 4. Медичні аспекти охорони здоров'я дітей та підлітків	18	-	8	10
Разом за змістовим модулем 2	38	-	16	22
Усього годин	90	16	16	58

5. Теми лекцій

Шифр змістового модуля	Назва змістового модуля	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Валеологічні та соціальні аспекти здоров'я дітей та підлітків.		
№ з/п	Тема 1. Валеологічні та соціальні аспекти здоров'я.	
1	Організм як біологічна саморегульовальна функціональна система	2
2	Фізіологічне поняття про норму та патологію. Основні захисно-компенсаторні та патологічні процеси	2
3	Чинники ризику захворюваності	2
4	Елементи шкільної гігієни	2
5	Медико-гігієнічне і статеве виховання дітей та підлітків.	2
Тема 2. Основи імунології та епідеміології		
6	Основи імунології та сучасні проблеми.	2
7	Основи епідеміології та сучасні проблеми.	2
8	Кишкові та вірусні інфекції.	2
	Разом	16

6. Теми практичних занять

Шифр змістового модуля	Назва змістового модуля	Кількість годин
Змістовний модуль 2. Медико-біологічні аспекти здоров'я дітей та підлітків		
№ з/п	Тема 3. Оцінювання стану здоров'я дітей та підлітків	
1.	Оцінювання функціонального стану дихальної системи дітей та	2

	підлітків	
2.	Оцінювання функціонального стану серцево-судинної системи дітей та підлітків	2
3.	Методика дослідження і оцінювання поведінки дітей та підлітків	2
4.	Оцінювання психічного здоров'я дітей та підлітків	2
Тема 4. Медичні аспекти охорони здоров'я дітей і підлітків		
5.	Оцінювання стану школяра та надання домедичної допомоги у разі гострих порушень функціонування організму	2
6.	Оцінювання стану школяра та домедична допомога у разі екзогенних отруєнь.	2
7.	Оцінювання стану школяра та домедична допомога у разі фізичних та хімічних травм.	2
8.	Оцінювання стану школяра та домедична допомога у разі механічних травм.	2
	Разом	16

7. Самостійна робота

Назва змістового модуля	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Медико-біологічні, валеологічні та соціальні аспекти здоров'я.	
Тема 1. Валеологічні та соціальні аспекти здоров'я. Культура здоров'я. Органи та системи органів. Анатомо-фізіологічна характеристика систем організму. Гомеостаз і регулювання функцій в організмі. Функції та склад крові. Валеологічні особливості збалансованого раціонального харчування. Гіподинамія та гіпердинамія, порушення раціонального співвідношення між режимами праці, навчання та відпочинку. Значення формування здорового способу життя в профілактиці захворювань. Внутрішні та зовнішні чинники захворювань педагогів, професійні захворювання педагогів, профілактичні заходи та відновлювальні методики. Роль спадковості, конституції, віку та статі у виникненні захворювань. Профілактика порушень обміну речовин у дітей: ожиріння, рахіт, дистрофія. Хромосомні та генні хвороби. Набуті та вроджені вади серця. Психоневрологічні захворювання та стресові стани у дітей. Валеологізація навчального процесу. Гігієнічні вимоги до розкладу уроків. Значення фізкультурних хвилинок для зняття локального стомлення і фізкультурних хвилинок загального впливу. Значення гімнастики для очей з метою профілактики порушень зору. Роль психогігієни.	8 4 6 6 6
Тема 2. Основи імунології та епідеміології Венеричні захворювання як результат випадкових статевих стосунків. СНІД як соціально небезпечне соціальне захворювання. Особливості перебігу вірусних та кишкових інфекцій. Туберкульоз та заходи профілактики.	2 2 2
Змістовий модуль 2. Медико-біологічні аспекти здоров'я дітей та підлітків	
Тема 3. Оцінювання стану здоров'я дітей та підлітків Здоров'я дітей, як важлива складова частина навчального процесу. Регулювання дихання в дитячому віці. Гігієнічне значення повітряного середовища в приміщенні. Газообмін у легенях. Склад крові. Нейрогуморальні впливи на діяльність серця і судин. Особливості реакції організму дитини на фізичні навантаження у різні вікові періоди, точність виконання рухів. Профілактика порушень опорно-рухового апарату у дітей та підлітків. Вища нервова діяльність, її становлення в процесі розвитку. Вплив	2 2 2 4

навчального процесу на здоров'я учнів.	2
Тема 4. Медичні аспекти охорони здоров'я дітей і підлітків	
Поняття про цукровий діабет та бронхіальну астму – причини, симптоми, принципи лікування. Поняття про етіологічне, патогенетичне, симптоматичне та комплексне лікування.	4
Різновиди отрут і їхній вплив на організм людини. Екзогенні отруєння.	2
Поняття про опіки та опікову хворобу, відмороження та загальне замерзання. Класифікація електротравм.	2
Особливості перебігу травматичного шоку у дітей.	2
Разом	58

8. Методи навчання

Головними методами навчання є лекція та практичне заняття з елементами постановки проблемних завдань та бесіди, які дають змогу за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати студентів на активізацію отриманих знань. Як допоміжний метод використовуються ілюстрації. Важливу роль відведено самостійній роботі студентів у бібліотеці чи вдома, яка сприяє виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності.

9. Методи контролю

Дисципліна має два змістовних модулі, які охоплюють матеріал усіх тем.

Якість навчання під час семестру оцінюють за 100-бальною системою, контролюючи якість виконання:

- індивідуальних завдань, самостійної роботи та практичних навичок студентів на практичних заняттях (загалом 50 балів).
- контрольного опитування у вигляді письмових тестів (загалом 50 балів).

Самостійна робота студентів під час вивчення дисципліни передбачає вивчення теоретичних питань. Якість самостійної роботи студентів оцінюється введенням теоретичних питань, які винесені на самостійне опрацювання, до підсумкових тестових контрольних опитувань у співвідношенні: 1 питання із обсягу самостійної роботи і 2 питання із обсягу аудиторної роботи.

Підсумковий контроль – залік, який оформляють за результатами контролю упродовж семестру.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		
T1	T2	T3	T4	100
25	25	25	25	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
81-89	B	
71-80	C	
61-70	D	
51-60	E	
21-50	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни охоплює підручники та посібники, зазначені у списку літератури, ілюстративний наочний матеріал, муляжі, манекени, роздатковий матеріал на практичних заняттях, Інтернет-ресурси.

12. Рекомендована література

Базова

1. Бобрицька В.І. Анатомія, вікова фізіологія і шкільна гігієна: Навчально-методичний посібник для студ. небіологіч. спец. вищ. пед. навч. закладів / В. І. Бобрицька. – К. : Професіонал, 2004. – 80 с. - ISBN 966-8556-24-0.

2. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: підручник / [І. П. Аносов, В. Х. Хоматов, Н. Г. Сидор'як та ін.]. – Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. – 433 с. – ISBN 978-966-8563-92-8.

3. Наливайко Н. В. Невідкладна допомога: короткий виклад та тестові завдання : навч.-метод. посібник / Н. В. Наливайко, – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 268 с. – ISBN 978-966-613-991-0.

4. Ріст і розвиток людини: підручник / [В. С. Тарасюк, Н. В. Титаренко, І. Ю. Андрієвський та ін.] ; за ред. В.С. Тарасюка, І.Ю. Андрієвського. – К. : Медицина, 2008. – 400 с. – ISBN 978-966-8144-89-9.

Допоміжна

1. Грибан В. Г. Валеологія: підручник для студентів вищ. навч. закладів / В. Г. Грибан. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 214 с. – ISBN 978F966F364F604F6.

2. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: навчальний посібник / П.А. М'ясоїд. – К. : Вища школа, 2004. – 487 с. – ISBN 966-642-212-3.

3. Маліков М.В. Функціональна діагностика у фізичному вихованні і спорті: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / М. В. Маліков, А. В. Сват'єв, Н. В. Богдановська. – Запоріжжя: ЗДУ, 2007. – 246 с. – ISBN 966-599-284-8.

4. Маруненко І. М. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: курс лекцій / І. М. Маруненко, Є. О. Неведомська, В. І. Бобрицька. – вид. 2-е. – К. : Професіонал, 2006. – 480 с. – ISBN 966-8556-16-X.

5. Наливайко Н. В. Невідкладна допомога у разі гострих патологічних та екстремальних станів : навч.-метод. посібник / Н. В. Наливайко, Л. О. Баклицька, Н. Д. Крижановська, З. М. Яремко. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 196 с. – ISBN 978-966-613-760-2.

6. Самойленко В. Б. Планування сім'ї / [В. Б. Самойленко, А. І. Мох, Г. Г. Рой, В. В. Мисік]. – К. : Здоров'я, 2007. – 224 с. – ISBN 978-966-460-001-6.

13. Інформаційні ресурси

- <http://www.lnu.edu.ua/life-safety/> сайт кафедри безпеки життєдіяльності ЛНУ ім. І. Франка

- <http://www.zdorov.com.ua/Zapobigannja-Narkomanii-v-pidlitkovomu-vici-2014.html>
сайт київського міського центру здоров'я

- <http://Istaidplast.org.ua/first-aid/> сайт першої медичної допомоги

- <http://www.unicef.org/ukraine/ukr/activities.html> сайт Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ)